

In memoriam: Josip Petrač

Dugogodišnji dopredsjednik Zajednice saveza osoba s invaliditetom Hrvatske Josip Petrač napustio nas je 26. prosinca 2020. u 77. godini života; života koji je posvetio borbi i predanom radu za unapređenje kvalitete života osoba s invaliditetom. Za svoje djelovanje dobio je niz priznanja na razini gradova i države, od kojih ističemo Nagradu Grada Zagreba 2018. godine, koja, kako je i sam rekao predstavlja „priznanje i cijelom pokretu osoba s invaliditetom, a najviše invalidima rada“. Za izniman doprinos u promicanju prava i položaja invalida rada i osoba s invaliditetom te dugogodišnji doprinos sportu i sportskoj rekreaciji osoba s invaliditetom odlikovan je 2019. godine Redom Danice hrvatske s likom Katarine Zrinske, a uručena mu je i Državna nagrada za humanitarni rad, koja predstavlja krunu društvenog priznanja njegovom humanitarnom radu te Nagrada za životno djelo radi izuzetnog doprinosa u ostvarivanju strateških ciljeva za izjednačavanje mogućnosti invalida rada i ostalih osoba s invaliditetom u društvu.

U našim si mislima i srcima, dok nastavljamo ići putovima koje si utabao... I dalje s ružom.

SOIH za Sisačko-moslavačku županiju

Razorni potres koji je pogodio Sisačko-moslavačku županiju dana 29. prosinca 2020. ostavio je neizbrisiv trag u životima svim građana Republike Hrvatske, a osobito u životima ljudi s područja središnje Hrvatske.

U prilikama kada je Vlada RH proglasila katastrofu, koju dodatno otežava COVID – 19 pandemija, SOIH je poduzeo hitne mjere za osiguranje pomoći najugroženijoj skupini stanovništva u ovoj kriznoj situaciji; populaciji osoba s invaliditetom.

Uspostavljen je **SOIH tim za pomoć osobama s invaliditetom Sisačko-moslavačke županije** kojemu se sve osobe s invaliditetom i njihove obitelji iz stradalih gradova, općina i sela mogu obratiti za pomoć na broj **091 66 04 673** ili e-mail: **soih@zg.t-com.hr**.

Intenzivirana je komunikacija s lokalnim udrugama osoba s invaliditetom koje djeluju na potresom pogođenih područjima radi pružanja

pomoći, a osobito kako bi se nastavile pružati usluge o kojima izravno ovisi kvaliteta života i zdravlja osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju, a nisu osigurane od strane državnih, regionalnih i lokalnih institucija.

SOIH je također dao i doprinos kroz donaciju radi pomoći oko sanacije urušenog dimnjaka kuće u kojoj živi osoba s invaliditetom iz pogođenog područja. Radi osnaživanja jačanja kapaciteta lokalnih udruga za buduće postupanje u kriznim situacijama SOIH planira podnijeti prijavu na natječaj za razvoj kapaciteta organizacija civilnoga društva za postupanje u kriznim situacijama, koji će se prijaviti s partnerima među kojima je i Udruga osoba s invaliditetom distrofije, cerebralne i dječje paralize i osoba s ostalim tjelesnim invaliditetom Grada Siska te udruge iz ostalih područja RH, pri čemu se osobita pažnja posvetila odabiru partnera iz ostalih područja s najnižim indeksom razvijenosti.

Glina – korisnici Doma za starije na ulici (Izvor: <https://www.portalnovosti.com>)

Petrinja - dan nakon potresa (Izvor: <https://www.index.hr>)

10. obljetnica stupanja na snagu Konvencije o pravima osoba s invaliditetom u Europskoj uniji

Prije 10 godina, 22. siječnja 2011., Konvencija UN – a o pravima osoba s invaliditetom stupila je na snagu na razini Europske unije, jedine regionalne organizacije koja je ratificirala ovu Konvenciju. Uoči ove obljetnice predsjednik Europskog parlamenta David Sassoli sastao se s predsjednikom Europskog foruma osoba s invaliditetom Yannisom Vardakastanisom kako bi razgovarali o ulozi Europskog parlamenta u osiguravanju da Europska unija štiti i promiče prava 100 milijuna osoba s invaliditetom. Na sastanku se razgovaralo i o najvažnijim prioritetima za europski pokret osoba s invaliditetom, poput utjecaja pandemije COVID-19 te o Europskoj strategiji o pravima osoba s invaliditetom, čija se objava očekuje u prvom tromjesečju ove godine. Vezano za nadolazeću novu Europsku strategiju Sassoli je pokazao predanost održavanju sastanka s Europskim forumom osoba s invaliditetom (EDF) i članovima parlamentarnih odbora.

Predsjednik EDF-a zatražio je od Sassolija da ojača ulogu Parlamenta u uvođenju prava osoba s invaliditetom u različita područja politika. Radi postizanja tog cilja EDF, njegovi članovi i članovi Međugrupe Europskog parlamenta za osobe s invaliditetom Europskog parlamenta u su navrata isticali potrebu za uspostavljanjem kontaktne točke za osobe s invaliditetom, koja bi mogla imati oblik odbora, kao u što je to slučaj u nekim nacionalnim parlamentima, primjerice u Grčkoj, Irskoj ili Španjolskoj.

Predsjednik EDF-a na ovom je sastanku također naglasio dramatičan utjecaj koji pandemija COVID-19 ima na osobe s invaliditetom, njihove obitelji i njihove mreže podrške, a Sassoli se složio da pandemija nije jednako pogodila sve. “Zbog krize COVID-19 svjedoci smo brojnih kršenja ljudskih prava osoba s invaliditetom, do najsmrtonosnijih posljedica. To se ne smije zaboraviti. Parlament Europske unije, kao prava predstavnička institucija europskih građana, mora to temeljito istražiti i spriječiti da se takvo što ikad ponovi”, rekao je predsjednik EDF-a. Na prijedlog za uspostavljanje parlamentarnog istražnog odbora za istragu ovih slučajeva, Sassoli se obvezao se da će sa svojim timom istražiti pravnu osnovu za to. Predsjednik

Europskog parlamenta naglasio je važnost glasa osoba s invaliditetom na Konferenciji o budućnosti Europske unije, a ujedno i pozvao EDF da se još više uključi u dijalog s Odborom za ustavna pitanja kako bi se zajamčilo pravo glasa svim osobama s invaliditetom.

Povodom obilježavanja 10. obljetnice stupanja na snagu Konvencije o pravima osoba s invaliditetom (KPOSI) u Europskoj uniji, EDF navodi 10 razloga zbog kojih je ova Konvencija potrebna i značajna:

1. **Ništa o nama bez nas:** Konvencija o pravima osoba s invaliditetom obvezala je vlade da uključuju osobe s invaliditetom putem njihovih reprezentativnih organizacija u sva pitanja koja ih se tiču. Koliko god strukturiran i predvidljiv, smislen dijalog još uvijek nedostaje, a većina reprezentativnih organizacija osoba s invaliditetom nema osigurane odgovarajuće resurse za ispunjavanje svoje uloge. [Članak 4.3 KPOSI](#) i [Opći komentar br. 7](#) ključni su za zahtijevanje savjetovanja i sudjelovanja organizacija osoba s invaliditetom.
2. **Pristupačnost:** pristupačnost postaje ključni aspekt [informativskih i komunikativskih tehnologija](#) zahvaljujući inicijativama Europske unije poput [Europskog zakona o pristupačnosti mrežnih stranica i programskih rješenja za pokretne uređaje tijela javnog sektora](#) ili [Direktive o pristupačnosti internetskih stranica i mobilnih aplikacija tijela javnog sektora](#). Premda osobe s invaliditetom mogu lakše pronaći pristupačne uređaje, poput računala ili pametnih telefona ipak se i dalje suočavaju s velikim preprekama pristupačnosti okolišu, [uslugama prijevoza](#) ili proizvodima, a također su u većem riziku od štete tijekom izvanrednih situacija jer su hitne javne informacije i informacije o hitnim kontakt brojevima i dalje najčešće u nepristupačnom obliku. [Članak 9.](#) i [članak 21.](#) KPOSI i [Opći komentar br. 2](#) zahtijevaju od država osiguranje pristupačnosti i pristupa informacijama.

3. **Jednako postupanje:** osobe s invaliditetom zaštićene su od diskriminacije u području zapošljavanja antidiskriminacijskim zakonodavstvom Europske unije. Međutim, potrebno unutar EU zabraniti [diskriminaciju na temelju invaliditeta](#) u svim područjima života. Članak 5. KPOSI i [Opći komentar br. 6](#) određuju temeljne obveze osiguravanja jednakosti i nediskriminacije svih osoba s invaliditetom.
4. **Prava žena s invaliditetom: žene i djevojke s invaliditetom** i dalje se suočavaju s većim rizikom od nasilja i uznemiravanja u odnosu na druge žene, a također i s većom diskriminacijom u odnosu na muškarce s invaliditetom, posebno kada je riječ o pristupu zaposlenju, obrazovanju i zdravlju, a u nekim državama izložene su i kršenju ljudskih prava prilikom [prisilne sterilizacije](#). [Članak 6.](#) KPOSI i [Opći komentar br. 3](#) traže od država članica da poduzmu mjere za zaštitu ljudskih prava žena s invaliditetom.
5. **Neovisno življenje:** procjenjuje se da oko 1,5 milijun ljudi u Europskoj uniji i dalje živi u [institucijama](#). Pandemija COVID-19 ukazala je na opasnosti s kojima se osobe s invaliditetom suočavaju u institucijama, a trebala bi poslužiti kao katalizator djelovanja. [Članak 19.](#) KPOSI i [Opći komentar 5](#) detaljno određuju mjere koje bi države trebale poduzeti radi osiguranja neovisnog življenja osoba s invaliditetom.
6. **Zdravstvo** je prvenstveno odgovornost nacionalnih vlada, pri čemu Europska unija ima ulogu podrške. Međutim, u mjerama koje se poduzimaju, kao i tijekom [pandemije COVID-19](#), nije se razmatralo o potrebama osobama s invaliditetom. [Članak 11.](#) i [članak 25.](#) KPOSI zahtijevaju da EU osigura odgovor za osobe s invaliditetom odgovor u rizičnim situacijama i humanitarnim kriznim stanjima, kao i [pristup zdravstvenoj zaštiti](#).
7. **Sloboda kretanja i program europske razmjene:**
 - Postignut je napredak u [zakonodavstvu o pravima putnika](#) u EU. Međutim, time još nije osigurano spontano i neovisno putovanje, niti je pokriven gradski prijevoz ili autobusi za kraće relacije, a još uvijek je u nekim okolnostima moguće odbijanje ukrcaja osobama s invaliditetom. EU [kartica za osobe s invaliditetom](#) stvorena je, međutim dostupna je i priznata samo u 9 država članica te ne omogućava osobama s invaliditetom da njihov invaliditet bude priznat u različitim državama članicama. [Članak 20.](#) KPOSI zahtijeva osobnu pokretljivost s najvećom mogućom neovisnošću za osobe s invaliditetom.
 - [Mladi s invaliditetom](#) nedovoljno su zastupljeni u EU programima za mlade, poput programa mobilnosti [Erasmus+](#), u kojem je manje od 2,5% sudionika s invaliditetom. Europska unija bi trebala osigurati dostupnost informacija, dovoljnu financijsku potporu kako bi sudionici s invaliditetom mogli sudjelovati na jednakoj osnovi kao i drugi mladi ljudi u programima razmjene unutar EU, u skladu se [člancima 20.](#) i [članku 24.](#) KPOSI o osobnoj pokretljivosti i pravu na obrazovanje.
8. **Provedba KPOSI:** Prava osoba s invaliditetom sada su uključena u mnoga nova područja politike, a institucije EU više pažnje posvećuju Konvenciji o pravima osoba s invaliditetom. 2019. godine prvi put smo vidjeli imenovanje povjerenice za ravnopravnost. Međutim, zaista je važno da EU osigura koordinaciju provedbe KPOSI, sukladno [članku 33.](#) KPOSI.
9. **Izvan Europske unije:** Potrebno je da Europska unija osigura usklađenost između unutarnjih politika prema osobama s invaliditetom i onoga što čini u vanjskim akcijama u cijelom svijetu. EU mora biti partner organizacijama osoba s invaliditetom u zemljama u kojima razvija projekte i osigurati da svi programi i projekti EU budu dostupni i inkluzivni, što je ključni aspekt članka 32. KPOSI međunarodnoj suradnji.
10. **Odgovornost i izvješćivanje:** EU i sve države članice obvezale su se primjenjivati odredbe KPOSI, što je povijesno postignuće. Međutim, Europska unija i 6 država članica nisu ratificirale [Fakultativni protokol](#), što znači da osobe s invaliditetom ne mogu

podnijeti predstavku Odboru za prava osoba s invaliditetom. Dodatno, neke države ne podnose pravovremene izvještaje Odboru, premda [članak 35.](#) KPOSI zahtijeva izvješćivanje svih država koje su ratificirale Konvenciju.

Unatoč povijesnom značaju ratifikacije ove Konvencije od strane EU, europski građani s invaliditetom mogu posvjedočiti da samo potpisivanje Konvencije o pravima osoba s invaliditetom nije dovoljno. Dok osobe s invaliditetom nemaju ista prava kao i ostali, jednaku mogućnost zaposlenja, obrazovanja, socijalnu uključenost, pravo na kretanje, putovanje, rad i studiranje u Europskoj uniji, potrebno je i dalje ulagati velike napore kako bi osobe s invaliditetom mogle živjeti samostalno i biti uključene u zajednicu.

Povodom obilježavanja 10. obljetnice stupanja na snagu Konvencije o pravima osoba s invaliditetom u Europskoj uniji, SOIH odlučno i dalje nastavlja svoje djelovanje na nacionalnoj i europskoj razini kako bi se izgradili temelji za potpunu provedbu Konvencije o pravima osoba s invaliditetom na razini Europske unije i osiguralo da se zakoni usvajaju i provode, ljudi osnažuju, a sredstva ulažu radi osiguranja istinske jednakosti za sve osobe s invaliditetom u Europi.

Unija ravnopravnosti: prema potpunoj uključenosti osoba s invaliditetom

Prije deset godina Europska unija ratificirala je Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom. To je prva konvencija o ljudskim pravima kojoj je EU postao stranka i kojom počinje novo doba u kojem su odgovornost prema osobama s invaliditetom i poštovanje njihovih prava moralna i pravna obveza.

Tijekom proteklog desetljeća EU i njegove države članice radili su na ispunjavanju obveza iz Konvencije. Za EU to znači da se pri oblikovanju pravila, politika i programa EU-a vodi računa o osobama s invaliditetom, uz puno poštovanje Konvencije i promicanje uključive Europe.

Sve države članice EU-a također su obvezane Konvencijom, kao i pravilima EU-a o nediskriminaciji ili pristupačnosti. To znači da države članice moraju osigurati uključive obrazovne sustave za osobe s invaliditetom i donijeti zakonodavstvo kojim se zabranjuje diskriminacija na radnom mjestu. Također moraju osigurati pristup prijevozu i javnim zgradama.

Europska strategija za osobe s invaliditetom 2010. - 2020. usmjeravala je djelovanje EU-a tijekom proteklog desetljeća. Strategijom je invaliditet uvršten među prioritete EU-a, što je donijelo vidljivo poboljšanje. Važnim Europskim aktom o pristupačnosti, primjerice, zahtijeva se da ključni proizvodi i usluge kao što su telefoni, računala, e-knjige, bankarske usluge i elektroničke komunikacije budu dostupni i osobama s invaliditetom. Zakonodavstvom EU-a o pravima putnika osigurava se pristup cestovnom, zračnom ili pomorskom prometu za osobe s invaliditetom. EU je osim toga svjetski predvodnik u promicanju uključivanja osoba s invaliditetom, što činimo u okviru naših razvojnih i humanitarnih politika.

Pandemija bolesti COVID-19 iznijela je na vidjelo nove nejednakosti s kojima se osobe s invaliditetom i dalje suočavaju. Osim toga, pandemija je teže pogodila upravo takve osobe, među ostalim i zbog navedenih nejednakosti. Budući da su škole zatvorene, a nastava se pohađa na internetu, nastavni materijali i oprema nisu uvijek dostupni učenicima s invaliditetom.

Telekonferencije, rad od kuće i kupnja na internetu mogu nekima predstavljati prepreke. Čak i pristup informacijama o samom virusu pokazao se izazovom. Stoga se odgovorom EU-a na krizu ravnopravnost stavlja visoko na listu prioriteta te je donesen dosad najveći paket poticaja kako bi se potaknuo oporavak.

Naš put k pravednom oporavku nakon COVID-a usmjeren je na uključivanje osoba s invaliditetom kako bi mogle živjeti dostojanstveno i samostalno te imati pristup uslugama koje im omogućuju da u potpunosti sudjeluju na tržištu rada i u društvu. Portugalsko predsjedništvo u travnju će okupiti Komisiju i države članice radi političkog dijaloga na visokoj razini o pravima osoba s invaliditetom kako bi se poduzeli daljnji koraci.

Intenzivno radimo na tome da se posljedice COVID-19 ne odraze na napredak osoba s invaliditetom. Kako bi se osigurao otporan i pravedan oporavak, politike bi trebale biti osmišljene na način da budu uključive za sve.

Nakon opsežnih savjetovanja, predstaviti ćemo novu osnaženu strategiju Unije o pravima osoba s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030. Temeljiti će se na postignućima iz prethodnih deset godina i ponuditi rješenja za buduće izazove. Strategijom će se obuhvatiti svi aspekti Konvencije UN-a, čime će se ostvariti prava zajamčena Konvencijom. Njome će se osigurati čvrst okvir za nadolazeće godine kako nitko ne bi bio zapostavljen.

Samostalan život, učenje u uključivom okruženju te odgovarajući uvjeti rada i napredovanja apsolutni su preduvjeti. Zaustavljanje strukturne diskriminacije i negativnih stereotipa u medijima zaslužuje 87 milijuna osoba s invaliditetom u EU.

Za naše ambicije bit će potrebna predanost svih dionika. Strategija će biti referentna točka za EU, sve vlade, socijalne partnere, civilno društvo i privatni sektor. Olakšat će suradnju u pogledu naših obveza, među ostalim, u okviru dijaloga i partnerstva s osobama s invaliditetom. Njome će se osigurati da osobe s invaliditetom mogu ravnopravno sudjelovati u svim područjima života.

Naša predanost i djelovanje u tom području bit će još jedan važan korak prema Uniji ravnopravnosti. Blisko ću surađivati sa svim državama članicama EU-a kako bi EU postao model uključenosti, pristupačnosti i ljudskih prava.

Ne bi trebalo odlučivati o osobama s invaliditetom bez njihova sudjelovanja. Oni će biti dio dijaloga i procesa.

To je smisao poruke „Ujedinjena u raznolikosti”.

Helena Dalli, europska povjerenica za jednakost

Opasnost umjetne inteligencije za ranjive skupine

Europska mreža za digitalna prava (EDRi) i 60 raznih organizacija među kojima je i Europski forum osoba s invaliditetom (EDF) te Europski forum mladih, uputili su u siječnju 2021. godine zajedničko otvoreno pismo Europskoj komisiji tražeći podvlačenje „crvene linije za primjenu umjetne inteligencije koja ugrožava temeljna prava“, u kontekstu nadolazećeg prijedloga Europske unije o umjetnoj inteligenciji koji se očekuje u prvom tromjesečju ove godine.

Potpisnici otvorenog pisma ističu da Europa ima priliku pokazati svijetu da se istinska inovacija može postići samo kada budemo sigurni da ćemo svi biti zaštićeni od najštetnijih i najgrubljih kršenja temeljnih ljudskih prava. Također, civilno društvo diljem Europe i svijeta ukazalo je na hitnu potrebu za regulatornim ograničenjima primjene umjetne inteligencije koja ograničava ljudska prava.

EDF na svojim stranicama ističe opasnosti korištenja umjetne inteligencije u sustavima socijalne skrbi i drugim područjima u kojima se odlučuje o priznavanju prava osobama s invaliditetom. EDF navodi da je bilo je nekoliko primjera kada su se tehnologije umjetne inteligencije koristile na način koji je rezultirao diskriminacijom osoba s invaliditetom u različitim sferama života. Primjerice, austrijska agencija za zapošljavanje kritizirana je zbog [uvoda algoritma koji daje niže ocjene ženama i osobama s invaliditetom](#), smanjujući im tako šanse za pronalazak posla. [Utvrđeno je da HireVue](#), sustav video - intervju na bazi umjetne inteligencije koji koriste velike tvrtke poput Goldman Sachsa i Unilevera, masovno diskriminira mnoge osobe s invaliditetom koje imaju izraz lica i glas koji nije uobičajen. Navedeno je osobito negativno utjecalo na gluhe, slijepe i gluhoslijepe osobe, kao i na osobe s teškoćama govora i na osobe koje su preživjele moždani udar. Bilo je i slučajeva diskriminirajuće upotrebe tehnologija umjetne inteligencije protiv osoba s invaliditetom od strane državnih i privatnih subjekata prilikom raspodjele socijalnih naknada i pristupa obrazovanju.

Potpisnici pisma ističu da razvoj umjetne inteligencije nudi velik potencijal za dobrobit ljudi i društva, međutim socijalno korisne inovacije mogu se postići samo ako je zajamčeno da je uporaba podataka sigurna, legalna i nediskriminirajuća. U pismu su navedeni primjeri uporabe umjetne

inteligencije koji su nespojivi s demokratskim društvom i moraju biti zabranjeni ili zakonski ograničeni:

1. Svako postavljanje biometrijskog nadzora na javnim prostorima (npr. prepoznavanje lica na daljinu) predstavlja masovnu neselektivnu obradu biometrijskih podataka čija uporaba narušava psihološki integritet i dobrobit pojedinaca, uz kršenje širokog spektra temeljnih ljudskih prava. Kao što je naglašeno u zakonodavstvu Europske unije o zaštiti podataka i sudskoj praksi, takva uporaba nije ni potrebna ni proporcionalna željenom cilju te stoga mora biti jasno zabranjena u zakonodavstvu o umjetnoj inteligenciji izričitom zabranom neselektivne ili proizvoljno ciljane upotrebe biometrije koja može dovesti do masovnog nadzora.
2. Metode umjetne inteligencije testirane su radi navodnog otkrivanja lažnih zahtjeva migranata na europskim granicama i radi nadzora prijevara u testovima engleskog jezika analizom glasa, iako tim metodama nedostaje vjerodostojna znanstvena osnova. Ovi slučajevi upotrebe mogu predstavljati kršenja prava na zaštitu podataka, prava na privatnost, prava na nediskriminaciju i neka načela međunarodnog migracijskog prava, uključujući pravo na traženje azila. Stoga bi trebalo zabraniti upotrebu automatiziranih tehnologija u graničnom nadzoru i kontroli migracija dok se ne provede neovisna procjena njihovog učinka, kako bi se utvrdilo poštivanje međunarodnih standarda ljudskih prava.
3. Sustavi umjetne inteligencije koji određuju pristup socijalnim pravima ugrožavaju priznavanje i ostvarenje socijalnih i ekonomskih prava. Na primjer, korištenje umjetne inteligencije u sustavu socijalne skrbi, prilikom odobravanja zahtjeva i otkrivanja prijevara kao i njihovo korištenje za predviđanje rizika, provjeru identiteta ljudi i izračunavanje njihovih primanja uvelike utječe na pristup osnovnim javnim uslugama i potencijalno ima ozbiljan utjecaj na temeljna prava na socijalnu sigurnost i socijalnu pomoć. To je zbog vjerojatnosti diskriminirajućeg profiliranja, pogrešnih

rezultata i inherentnih rizika povezanih s obradom osjetljivih biometrijskih podataka.

4. Korištenje prediktivnog policijskog modeliranja za predviđanje gdje i od koga će vjerojatno biti počinjena određena kaznena djela u više navrata pretpostavlja osobe slabijeg imovinskog stanja, radničke i migrantske skupine, za koje takvi sustavi utvrđuju veću vjerojatnost pretpostavke budućeg kriminaliteta. Kao što je naglasio Europski parlament, primjena takvog prediktivnog rada policije može rezultirati “teškom zlouporabom”. Korištenje naizgled “neutralnih” čimbenika poput poštanskog broja u praksi služi kao zamjena za rasu i druge zaštićene karakteristike, što pogoršava rasne predrasude i pruža lažnu objektivnost obrazaca rasnog profiliranja.
5. Korištenje algoritama u kaznenopravnim stvarima za profiliranje pojedinaca u zakonskim procesima donošenja odluka predstavlja ozbiljne prijetnje temeljnim pravima. Takvi alati svoje procjene temelje

na velikoj zbirci osobnih podataka koji nisu povezani s navodnim kaznenim djelima optuženih osoba. Ovu zbirku osobnih podataka u svrhu predviđanja rizika od recidiva ne može se smatrati potrebnom niti proporcionalnom svrsi, posebno uzimajući u obzir implikacije na pravo na poštovanje privatnog života i na pretpostavku nevinosti. Uz to, postoje dokazi da je uvođenje takvih sustava u kaznenopravni sustav u Europi i drugdje rezultiralo nepravednim i diskriminirajućim ishodima. Stoga se u pismu navodi da je potrebo uvesti zakonska ograničenja sustavima umjetne inteligencije u kontekstu kaznenog pravosuđa.

Ovi primjeri ilustriraju potrebu za adekvatnim prijedlogom Europske komisije o umjetnoj inteligenciji koji će u prvi plan staviti prava i slobode ljudi. Cijeli tekst otvorenog pisma pročitajte [ovdje](#), a o ranijim aktivnostima EDF-a i komentarima na [Bijelu knjigu](#) Europske komisije o umjetnoj inteligenciji iz veljače 2020. možete saznati [ovdje](#).

Izvešće Međunarodne organizacije rada: „Rad od kuće. Od nevidljivosti do dostojanstvenog rada“

Dramatičan porast rada od kuće do kojeg je došlo s pojavom COVID - 19 pandemije ukazao je na potrebu reguliranja brojnih pitanja koja se odnose na radnike koji obavljaju rad od kuće i na njihove poslodavce, kako bi se omogućio dostojanstven rad za sve osobe koje obavljaju rad od kuće diljem svijeta.

Međunarodna organizacija rada (MOR) objavila je u siječnju 2021. Izvešće pod nazivom [„Rad od kuće. Od nevidljivosti do dostojanstvenog rada“](#) koje pokazuje da radnici koji rade od kuće nemaju istu razinu socijalne zaštite, a često nisu niti članovi radničkih sindikata te nemaju osiguranu zaštitu radničkih prava temeljem zaključenih kolektivnih sporazuma.

Budući da se rad od kuće obavlja unutar privatne sfere, on je često „nevidljiv“. U slabije razvijenim zemalja gotovo svi radnici (njih čak 90%) radi neformalno, ističe MOR-a. Prema procjenama MOR-a, prije izbijanja [COVID-19 krize](#), oko 260 milijuna radnika širom svijeta radilo je od kuće, što predstavlja 7,9% ukupne globalne zaposlenosti, a od tog broja 56% radnika (147 milijuna) su žene. Procjenjuje se da je u prvim mjesecima izbijanja pandemije u 2020. godini jedan od pet radnika posao obavljao od kuće. Za očekivati je da će podaci za cijelu 2020. godinu pokazati značajan porast rada od kuće u odnosu na prethodnu godinu.

Ipak, samo 10 članica MOR- a (Albanija, Argentina, Belgija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Finska, Irska, Nizozemska, Sjeverna Makedonija i Tadžikistan) ratificiralo je [Konvenciju br 177](#) o radu kod kuće koja promiče jednakost u tretmanu između radnicima koji obavljaju rad kod kuće i drugih radnika. Prema Konvenciji MOR-a br. 177 izraz „rad kod kuće“ znači posao obavljan od strane osobe koja se smatra radnikom kod kuće, a koja obavlja rad: u svom domu ili na drugom mjestu prema svom izboru, osim u radnom prostoru poslodavca; radi s naknadom za rad, a rad rezultira

produktom ili uslugom od strane poslodavca bez obzira na to tko osigurava opremu, materijal ili druga proizvodna sredstva.

Prema Konvenciji, državna politika rada kod kuće država koje su ratificirale Konvenciju promicat će, koliko je god to moguće, jednakost tretiranja radnika kod kuće s drugim zaposlenim osobama uzimajući u obzir posebne karakteristike rada kod kuće, a tamo gdje je potrebno, osigurati će uvjete primjenjive na isti ili sličan tip posla koji se obavlja u poduzećima.

Konvencija zahtjeva promicanje jednakosti tretiranja posebice u vezi s pravima radnika kod kuće da uspostavljaju ili se pridružuju organizacijama po osobnom izboru i da sudjeluju u aktivnostima takvih organizacija, pravima na zaštitu protiv diskriminacije u zaposlenju i zanimanju te zaštitu na području sigurnosti i zdravlja na radu. Jednakost tretiranja također obuhvaća područja naknada za rad, zakonski propisane zaštite socijalnog osiguranja, pristup profesionalnom usavršavanju, najnižu dopuštenu dob za zapošljavanje i obavljanje poslova te zaštitu majčinstva.

Izvešće sadrži konkretne preporuke za poboljšanje zaštite radnika koji posao obavljaju kod kuće, a obrađuje tri vrste različitih poslova koji se obavljaju kod kuće: industrijski kućni posao (odnosi se na proizvodnju robe koju radnici obavljaju kao dio tvorničke proizvodnje ili je zamjenjuju, ali i obrtničku proizvodnju, poput izrade rukotvorina), rad na daljinu (zaposlenika koji koriste informacijske i komunikacijske tehnologije za obavljanje poslana daljinu. Važno je istaknuti da prema Konvenciji br. 177, ovaj rad na daljinu je ograničeno na radnike koji rade kod kuće (ili na drugom mjestu po njihovom izboru) redovito ili stalno, a ne samo povremeno. Treća kategorija rada je rad na digitalnoj platformi kod kuće (odnosi se na zadatke u uslužnom sektoru koje radnici obavljaju prema specifikacijama

poslodavca ili posrednika, u situacijama u kojima radnici nemaju autonomiju i ekonomsku neovisnost da bi se mogli smatrati neovisnim radnicima prema nacionalnom pravu).

Za industrijske radnike koji rade kod kuće u Izvješću se naglašava važnost olakšavanja njihovog prijelaza na formalnu ekonomiju što će dovesti do pravne zaštite, sklapanja pisanih ugovora, pristupa socijalnoj sigurnosti i razvoja svijesti radnika koji rade kod kuće o njihovim radničkim pravima.

Za radnike koji rade putem digitalnih platformi Izvješće se zalaže za praćenje radnih uvjeta, osiguravanja alata za rad te isplatu

„fer plaća“. Za radnike koji obavljaju rad na daljinu putem informacijskih i komunikacijskih tehnologija, izvješće poziva na uvođenje posebnih mjera za ublažavanje psihosocijalnih rizika i uvođenje „prava na prekid veze“, kako bi se osiguralo poštivanje granice između poslovnog i privatnog života.

Promotivni video Međunarodne organizacije rada za osiguranje dostojanstvenog rada svih radnika koji obavljaju rad kod kuće možete pogledati [ovdje](#).

